

УДК 378.091.26

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-5\(35\)-1486-1497](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-5(35)-1486-1497)

Кміть Олена Володимирівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мов і методики їх викладання, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, м. Чернігів, тел.: (093) 500-58-40, <https://orcid.org/0000-0003-3396-7798>

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У КОНТЕКСТІ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Статтю присвячено актуальній проблемі формування критичного мислення у процесі навчання іноземної мови студентів закладів вищої освіти. Проведене дослідження дозволило обґрунтувати модель формування критичного мислення майбутніх педагогів. Ця модель спрямована на формування та розвиток умінь студентів закладів вищої освіти-майбутніх педагогів, критично мислити у контексті іншомовної освіти та екстраполювати ці вміння на подальші процеси у професійній, навчально-академічній та соціальній сферах спілкування. Завдання розвитку критичного мислення майбутніх педагогів передбачають формування таких умінь: здійснювати інформаційний пошук у відповідності до поставленого завдання; критично аналізувати, інтерпретувати та оцінювати інформацію іншомовних текстів з різними цільовими установками; робити узагальнення, обґрунтовані висновки на основі прослуханих, прочитаних текстів іноземною мовою; створювати усні та письмові іншомовні тексти аналітичного, узагальнюючого характеру; вести дискусію іноземною мовою у діалогах, полілогах; пояснювати прийняті рішення іноземною мовою та здійснювати саморегуляцію. Принципи проблемності, текстоцентричності, рефлексивності, комплементарності покладені в основу представленої моделі. Педагогічні умови ефективного формування у студентів критичного мислення представлені наведеними нижче положеннями: спрямованість освітнього процесу на підсилення позитивної мотивації студентів з урахуванням проблемного контексту навчальної діяльності, забезпечення суб'єктності студента у процесі формування критичного мислення; надання комунікативності освітньому процесу шляхом застосування системи інтерактивних, ігрових, проектних вправ у поєднанні з розробленою технологією роботи над іншомовним текстом; пріоритетність принципу комплементарності, що забезпечує створення

системи ситуацій, спрямованих на набуття студентом особистого досвіду їх вирішення; стимулювання рефлексивності, що дозволяє студенту виявити актуальний сенс пізнавальної діяльності, свідомо застосовувати евристичні прийоми для вирішення проблем; організація контрольно-оцінювальної діяльності; корекція освітньої діяльності. Створення сформульованих у роботі педагогічних умов реалізації моделі дозволить ефективно та результативно формувати критичне мислення майбутніх педагогів у контексті іншомовної освіти, оптимізувати освітній процес.

Ключові слова: модель формування критичного мислення у контексті іншомовної освіти, принципи створення моделі, педагогічні умови реалізації моделі, майбутні педагоги.

Kmit Olena Volodymyrivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Languages and Their Teaching Methodology Department, T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium», Chernihiv, tel.: (093) 500-58-40, <https://orcid.org/0000-0003-3396-7798>

THE MODEL FOR PRESERVICE TEACHERS' CRITICAL THINKING FORMATION IN THE CONTEXT OF FOREIGN LANGUAGE EDUCATION

Abstract. The article is devoted to the actual problem of forming critical thinking in the process of teaching a foreign language to students of higher education institutions. The conducted research allowed to substantiate the model of preservice teachers' critical thinking formation. This model is aimed at the formation and development of the skills of higher education institutions students – preservice teachers, to think critically in the context of foreign language education and extrapolate these skills to further processes in the professional, educational, academic and social communication spheres. The task of developing preservice teachers' critical thinking involves the formation of such skills: to carry out information search in accordance with the task; critically analyze, interpret and evaluate information of foreign-language texts with different target settings; make generalizations, substantiated conclusions based on listened, read texts in a foreign language; create oral and written foreign-language texts of an analytical, generalizing nature; conduct a discussion in a foreign language in dialogues, polylogs; explain the decisions made in a foreign language and carry out self-regulation. The principles of problematicity, textocentricity, reflexivity, complementarity are the basis of the presented model. Pedagogical conditions for the effective formation of students' critical thinking are represented by the following provisions: the orientation of the educational process to strengthen the

students' positive motivation, taking into account the problematic context of educational activity, ensuring the subjectivity of the student in the process of forming critical thinking; providing communicativeness to the educational process through the use of interactive, game, project exercises system in combination with the developed technology of working on a foreign language text; priority of the principle of complementarity, which ensures the creation of a situations system aimed at gaining student's personal experience in solving them; stimulation of reflexivity, which allows the student to identify the actual meaning of cognitive activity, to consciously apply heuristic techniques to solve problems; organization of control and evaluation activities; correction of educational activities. The creation of the pedagogical conditions for the implementation of the model formulated in the work will efficiently form the preservice teachers' critical thinking in the context of foreign language education, optimize the educational process.

Keywords: model for critical thinking formation in the context of foreign language education, principles of model creation, pedagogical conditions of model implementation, preservice teachers.

Постановка проблеми. Реалії сучасного життя, цінності соціуму ХХІ століття, а також основні нормативні документи у сфері освіти України, зокрема, закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», Концепція Нової української школи, Державний стандарт початкової освіти, Державний стандарт вищої освіти зі спеціальності 013 «Початкова освіта» вказують на необхідність розвитку навичок критичного мислення у студентів, у тому числі, у контексті іншомовної освіти. Більшість науковців впевнена, що без уміння критично мислити оволодіти іноземною у повній мірі неможливо. Загальновідомо, що розвиток критичного мислення і мовлення знаходяться у тісному взаємозв'язку, при цьому, формування мовленнєвих навичок і вмій є невід'ємною частиною процесу навчання іноземної мови. З іншого боку, аналіз роботи викладачів іноземної мови у закладах вищої освіти (ЗВО) свідчить, що педагоги відчують нестачу як теоретичних знань, так і практичних розробок, навчальних матеріалів у зазначеному методичному аспекті. Відтак, система вищої освіти диктує вимоги щодо створення сприятливих передумов для формування та розвитку критичного мислення в процесі навчання іноземної мови майбутніх фахівців, зокрема спеціалістів педагогічної сфери, майбутніх педагогів. Вказані вище положення зумовлюють актуальність проблеми вивчення структурно-змістових основ критичного мислення майбутніх учителів та обґрунтування способів формування і підвищення рівня їх критичного мислення при опануванні іншомовного спілкування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розвитку критичного мислення є об'єктом дослідження філософії, психології, педагогіки. Вчені Ф. Аквінський, Ф. Бекон, Є. Войшвилло, Г. Гегель, Р. Декарт, Д. Джемс, І. Кант, О. Конт, Дж. Локк, Платон, В. Розін, Т. Рокмор, Сократ, Г. Спенсер, Б. Спіноза досліджували критичне мислення у філософському аспекті. У працях А. Біне, Д. Дьюї, Ж. Піаже, А. Штерн, Р. Пол, К. Поппер розглянуто проблему критичного мислення з позицій психології. У педагогічному науковому просторі зазначеною проблемою займалися М. Починкова, С. Воропай, О. Коржуєв, К. Корсак, Т. Олійник, О. Пометун, В. Попков, Ю. Стежко, А. Тягло, М. Шеремет. Структурно-змістові особливості критичного мислення розкрито в роботах Дж. Браус, Д. Вуд, Дж. Дьюї, А. Кроуфорд, М. Ліпман, Д. Макністер, С. Метьюз, Р. Пол, В. Саулія, Д. Халперн, Т. Воропай, Л. Києнко-Романюк, О. Пометун, С. Терно, О. Тягло, Т. Чатфілд. Вивченню різних аспектів проблеми формування критичного мислення в освітньому процесі присвячено дослідження представників психолого-педагогічної науки С. Гончаренко, Є. Ільїна, А. Кожевнікової, Г. Костюк, Н. Кузьміної, А. Кузьмінського, З. Курлянд, В. Омеляненко, І. Підласого, О. Сорокоумової, А. Щербакової. Проблема формування критичного мислення здобувачів різних освітніх рівнів розглядали вітчизняні дослідники О. Пометун, С. Терно, С. Тягло [1, С. 32-35; 3].

Проведений аналіз наукової літератури продемонстрував, що незважаючи на отримані ґрунтовні результати робіт вчених, проблема формування критичного мислення майбутніх педагогів у контексті іншомовної освіти потребує подальшого дослідження. Зокрема, структурно-змістові основи названої проблеми та способи формування критичного мислення майбутніх учителів при опануванні іншомовного спілкування вимагають визначення й обґрунтування.

Метою статті виступає обґрунтування моделі формування критичного мислення майбутніх педагогів у контексті іншомовної освіти. Відповідно до сформульованої мети завдання дослідження представлені такими положеннями:

- уточнення сутності поняття «критичне мислення майбутнього педагога у контексті іншомовної освіти»;
- встановлення структурно-змістових компонентів сформованості критичного мислення майбутніх педагогів;
- формулювання мети, завдань моделі формування критичного мислення майбутніх педагогів, принципів її створення та педагогічних умов її реалізації у навчанні іноземної мови.

Виклад основного матеріалу. З метою уточнення сутності поняття «критичне мислення майбутнього вчителя у контексті іншомовної освіти»

з'ясуємо питання щодо його змісту. Це питання є найбільш спірним, адже кожен дослідник наповнює поняття «критичне мислення» своїм власним розумінням. При цьому, автор може мати на увазі тип мислення, інтелектуальний процес, особистісну якість, уміння для прийняття рішень.

Серед визначень критичного мислення можна виділити 2 групи. До першої групи належать «локальні» визначення, що акцентують увагу на удосконаленні самого процесу мислення. Наприклад, Р. Пауль, один із провідних спеціалістів США в області теорії і практики критичного мислення, пояснює, що, по-перше, критичне мислення може бути визначене різними, не суперечливими один одному шляхами. Тому не варто надавати великого значення якійсь одній дефініції. Маючи це на увазі, можна запропонувати таку робочу версію: критичне мислення – мислення про мислення, коли ви роздумуєте з метою покращити своє мислення. Критичне мислення – не просто мислення, а мислення яке веде до самовдосконалення [2, С. 176].

До другої групи належать визначення критичного мислення як особливого виду мислення, який має на меті оцінку ідей. Більш вузько воно пов'язано з перевіркою точності тверджень і обґрунтованістю міркувань. Критичне мислення – це систематична оцінка аргументів, яка базується на яasnих раціональних критеріях. О. Тягло зазначає, що критичне мислення – це сучасний вид логічної діяльності, що має за мету систематичне удосконалення процесу і результатів мислення на основі їх критичного аналізу, розуміння й оцінки [2, С.176].

Коли ми мислимо критично, ми оцінюємо результати своїх мислительних процесів – наскільки правильне прийняте нами рішення чи наскільки вдало ми справились із поставленим завданням. Критичне мислення також включає в себе оцінку самого мислительного процесу – хід роздумів, які привели до наших висновків, чи тих фактів, які ми врахували при прийнятті рішення [2, С.176].

Американські укладачі програми «Розвиток критичного мислення через читання і письмо» Чарльз Темпл, Джіні Стаст, Курт Мередіт підкреслюють, що головне у навчанні критичного мислення – вчити спілкуванню і співпраці з усіма людьми. Критичне мислення забезпечує такі важливі якості особистості, як уміння формувати і адекватно відстоювати власну думку, осмислити досвід, вибудувати ланцюг доказів, відчувати нерозривний зв'язок власних принципів і вчинків. Тобто, критичне мислення – суттєва характеристика людини як громадянина демократичного суспільства, соціально зрілої особистості, як суб'єкта [2, С.178].

У філософському та психолого-педагогічному аспектах критичне мислення сприяє розвитку творчої і критично мислячої людини, соціально

зрілої особистості. Під соціально зрілою особистістю ми розуміємо людину, яка виявляє активність в освітній діяльності, здатна ставити цілі, взаємодіяти з викладачами та іншими студентами, моделювати методи і способи дій залежно від ситуацій, формулювати проблеми, приймати рішення. При цьому студент володіє особистісними якостями, активно засвоює шляхи і механізми формування критичного мислення, здатний самостійно створювати продукт творчої діяльності і готовий до цілеспрямованої трансформації і вдосконалення ідей в середовищі, що постійно змінюється при модернізації та глобалізації освіти.

Формування критичного мислення в процесі вивчення іноземних мов базується, перш за все, на таксономії педагогічних цілей, розробленої в 1956 році групою американських психологів і педагогів під керівництвом відомого вченого Б. Блума, по-друге на технології «Розвиток критичного мислення через читання та письмо», розробленій Міжнародною асоціацією читання Університету Північної Айови та коледжів Хобарта та Вільяма Сміта. Авторами програми, як зазначалося вище, є Чарльз Темпл, Джіні Стаст, Курт Мередіт. Технологія розвитку критичного мислення через читання та письмо складається з трьох етапів і є універсальною для будь-якого віку та предмету, у тому числі у процесі формування іншомовної комунікативної компетентності. Такими етапами виступають етапи виклику, осмислення і рефлексії. На етапі виклику здійснюється пробудження інтересу до нової виучуваної теми, формуються прогнози студентів відносно змісту нової інформації. Етап осмислення передбачає вивчення нового матеріалу, інтеграцію ідей, закладених у тексті, з ідеями, що наявні у студентів. Етап рефлексії спрямовується на роздуми студентів над одержаною інформацією, на її оцінку та висновки. Для реалізації кожного з вказаних етапів студенти повинні володіти низкою вмінь, як-от умінням інтерпретувати отриману експліцитну та імпліцитну інформацію, вмінням аналізувати цю інформацію, вмінням оцінювати інформацію та робити аргументовані висновки на її основі, вмінням пояснювати прийняті рішення та здійснювати саморегуляцію.

Таким чином, системний аналіз наукових джерел дозволяє нам інтерпретувати критичне мислення як багатогранне явище, яке має освітній та особистий сенс. Критичне мислення майбутнього вчителя у контексті іншомовної освіти розглядається у цій статті як мислення, спрямоване на пошук та визначення шляхів вирішення проблеми, прийняття обґрунтованих рішень, створення нових ідей, що проявляється в якостях соціально зрілої особистості і включає в себе вміння інтерпретувати, аналізувати, оцінювати іншомовну інформацію, робити висновки, пояснювати прийняті рішення іноземною мовою і здійснювати саморегуляцію.

У структурі сформованості критичного мислення студентів у контексті іншомовної освіти виділяємо такі компоненти: мотиваційно-цільовий, змістово-пізнавальний, процесуально-діяльнісний, рефлексивно-результативний.

Мотиваційно-цільовий компонент - один із базових у структурі критичного мислення. Цей компонент передбачає активізацію мислення студентів, позитивне ставлення до навчання іншомовної комунікації, позитивний емоційний стан у цьому процесі, спілкування з іншими учасниками освітнього процесу, а також під час вирішення проблем і завдань; розуміння важливості вміння працювати з іншомовною інформацією, ролі критичного ставлення до неї; бажання мати знання, навички та вміння щодо ефективної роботи з інформацією іноземною мовою; усвідомлення того, що процес мислення має бути цілеспрямованим, вмотивованим, орієнтованим на досягнення мети; розуміння життєвого сенсу у виконуваних роботах, підтримку високого рівня мотивації на всіх етапах роботи. Інтерпретація як частина мотиваційно-цільового компонента характеризується розумінням і вираженням смислу або значення, що базується на досвіді, ситуаціях, фактах, подіях, судженнях, звичаях, переконаннях, правилах, процедурах та критеріях. Інтерпретація включає в себе здатність здійснювати категоризацію, пояснювати значення іноземною мовою і розуміти смисл.

Змістово-пізнавальний компонент також є одним із фундаментальних і включає знання людини про себе в цьому світі як про неповторну унікальну особистість, знання про феномен критичності, критичне мислення, його механізми, сутність критичної діяльності та роль уяви, інтуїції в творчому процесі, усвідомлення себе як надійного джерела творчості; зміст навчального іншомовного матеріалу для засвоєння, базові іншомовні знання, іншомовні мовленнєві навички та вміння, методи пізнання та способи отримання нових знань. Аналіз як частина пізнавального компонента визначає зв'язок між висловлюваннями, питаннями, поняттями, описами або іншими формами представлення, спрямованими на вираження суджень, аргументів, інформації або думок іноземною мовою. Вмінню аналізувати властиві розгляд ідей, визначення і аналіз аргументів.

Процесуально-діяльнісний компонент базується на здатності ефективно включатися у іншомовну мовленнєву діяльність на творчому рівні та конструктивно взаємодіяти з іншими людьми. Зміст цього компонента впливає з необхідності розвивати в студентів якості, які допомагають їм реалізувати себе як творчу особистість та унікальну індивідуальність. Студентськими особистісними характеристиками, важливими для критичного мислення, є здатність до аналізу та оцінки, самостійність у думках, відкритість до нових ідей та схильність до досліджень. Цей компонент

передбачає сформованість умінь робити висновки, давати пояснення, ставити під сумнів докази, розглядати альтернативи та підводити підсумки, вміння повідомляти результати розмірковувань, представляти власну думку з переконливими аргументами та оцінювати її. Здатність пояснювати прийняті рішення іноземною мовою базується на вміннях формулювати результати, підтверджувати правильність тверджень та представляти аргументи. Процесуально-діяльнісний компонент реалізується за допомогою системи умовно-комунікативних, комунікативних, інтерактивних, ігрових, проектних вправ, спрямованих на формування іншомовної комунікативної компетентності та критичного мислення.

Рефлексивно-результативний компонент передбачає здатність усвідомлювати, вивчати, аналізувати межі необхідної інформації з метою отримання недостатньої інформації; критичність до дій, вміння, здатність співвідносити знання про свої можливості, оцінювати власні якості мислення, а також якості мислення інших людей; здатність оцінити власне ставлення до думок партнера, власного мовлення й рівня спілкування, а також вміння оцінити висловлення і спосіб мислення інших, вміння обрати адекватні форми і методи оцінки через висловлення, описи, запитання; вміння здійснити саморегуляцію та самоконтроль пізнавальної діяльності. Саморегуляція як частина рефлексивного компонента передбачає самоконтроль пізнавальної діяльності, її елементів та отриманих результатів, застосування навичок аналізу та оцінки власних суджень з метою підтвердження, визначення обґрунтованості або корегування думок чи результатів. Здатність здійснювати саморегуляцію є найбільш значимим вмінням критичного мислення, тому що це дозволяє учасникам процесу покращити своє мислення.

Далі вважаємо за потрібне перейти до обґрунтування моделі розвитку критичного мислення студентів у процесі вивчення іноземної мови, для чого визначимо її мету та завдання, сформулюємо педагогічні принципи її створення, а також визначимо педагогічні умови її реалізації.

Розроблювана модель спрямована на формування та розвиток умінь студентів ЗВО-майбутніх педагогів, критично мислити у контексті іншомовної освіти та екстраполювати ці вміння на подальші процеси у професійній, навчально-академічній та соціальній сферах спілкування. Завдання щодо розвитку критичного мислення студентів передбачають формування наведених нижче вмінь:

- здійснювати інформаційний пошук у відповідності до поставленого завдання;
- критично аналізувати, інтерпретувати та оцінювати інформацію іншомовних текстів з різними цільовими установками;

- робити узагальнення, обґрунтовані висновки на основі прослуханих, прочитаних текстів іноземною мовою;
- створювати усні та письмові іншомовні тексти аналітичного, узагальнюючого характеру;
- вести дискусію іноземною мовою у діалогах, полілогах;
- пояснювати прийняті рішення іноземною мовою та здійснювати саморегуляцію.

Модель розвитку критичного мислення у процесі вивчення іноземної мови базується на провідних принципах формування досліджуваної діяльності. Ми пропонуємо наведені нижче принципи покласти в основу моделі:

- принцип проблемності;
- принцип текстоцентричності;
- принцип рефлексивності;
- принцип комплементарності.

Дотримання принципу проблемності під час оволодіння іноземною мовою майбутніх педагогів передбачає широке застосування проблемних ситуацій навчання, що забезпечує, в свою чергу, активізацію критичності мислення. Вміння сформулювати проблему, знайти відповіді на поставлені запитання, залучаючи додаткову інформацію для формування власної позиції з питання, підсилюючи її аргументами і фактами, вміння робити обґрунтовані висновки є метою проблемного навчання, і це не що інше, як вміння критично мислити, без якого неможливо вирішити жодну проблему. У процесі проблемної підготовки здійснюється не тільки формування інтелектуальної, мотиваційної сфер діяльності, професійних пізнавальних інтересів особистості, але й розвиток критичності думки, творчих, професійних здібностей, високої самостійності, ініціативності студентів, їх пізнавальних потреб. Отже проблемно-пошуковий характер пізнавальної діяльності студентів сприяє оптимізації процесу формування їх критичного мислення.

Побудова освітнього процесу на основі принципу текстоцентричності сприяє формуванню критичного мислення через оволодіння комунікативно-мовленнєвими іншомовними навичками та вміннями під час роботи з текстом. Цінним у реалізації текстоцентризму є те, що текст виступає одночасно ефективним засобом удосконалення усного, писемного іншомовного мовлення студентів та формування їх критичного мислення. Іншомовний текст, з одного боку, є стимулом для обговорення різних проблем, аналізу та переробки іншомовної інформації, з іншого – джерелом надання необхідного фактичного, мовного і мовленнєвого матеріалу для створення власного висловлювання іноземною мовою. Студенти аналі-

зують тексти іноземною мовою, створюють асоціації та зв'язки зі словами та темами, щоб краще зрозуміти текст, висловлюють свої думки та аргументи, а також обговорюють різні точки зору. Вони навчаються логічно зв'язано викладати прочитане, передавати основну ідею проблеми, аргументувати, робити судження, висновки, викладати своє ставлення до проблеми. Таким чином розвивається здатність студентів до вибіркової оцінки іншомовної інформації, аналізу аргументів та прийняття зважених рішень, що сприяє формуванню критичного мислення.

Застосування принципу рефлексивності у процесі формування критичного мислення студентів у контексті іншомовної освіти забезпечує їх здатність моделювати свої дії стосовно навчально-пізнавальних завдань, стратегій досягнення навчальних цілей, здійснювати пошук альтернативних рішень, аналізувати ефективність власної діяльності, реалізувати самоконтроль і самооцінку. Критичне мислення та рефлексивність тісно пов'язані між собою. Рефлексивність виступає ключовим елементом критичного мислення, означаючи здатність студента усвідомлено розмірковувати над власними рішеннями та діями, аналізувати їхню логічність та обґрунтованість. Критичне мислення передбачає аналіз інформації, виявлення помилок та прийняття обґрунтованих рішень, що є результатом рефлексивного процесу. Таким чином, рефлексивність є інструментом, який використовується для реалізації критичного мислення. Критичне мислення, у свою чергу, є результатом застосування рефлексивності до одержання та аналізу інформації, що дозволяє студентам приймати більш обґрунтовані та ефективні рішення.

Принцип комплементарності в розвитку критичного мислення студентів у контексті іншомовної освіти означає, що для досягнення глибшого розуміння та обґрунтованих висновків необхідно розглядати різні точки зору, контраргументи та альтернативні пояснення, а не лише одну, домінуючу позицію. Принцип комплементарності забезпечує об'єктивність, розширення розуміння, відкритість до змін. Розглядаючи різні точки зору, студенти здатні уникати однобокості у своїх думках та ухвалювати обґрунтовані рішення, при врахуванні ними альтернативних думок, розуміння теми стає більш глибоким та всеосяжним. Формування критичного мислення, що засноване на принципі комплементарності, сприяє гнучкості та здатності студентів адаптуватися до нових обставин. З метою реалізації цього принципу викладач створює систему проблемних ситуацій, проводить дискусії, дебати та обговорення різних аргументів та контраргументів іноземною мовою, під час яких розглядаються різноманітні інтерпретації подій та ситуацій. Студенти обговорюють та критично аналізують власні ідеї та рішення, рефлексують над своїми думками та перевіряють власні припущення.

Для успішного формування у студентів критичного мислення необхідні педагогічні умови, пов'язані з саморегулювальними, розвивальними технологіями проблемного, проектного, інтерактивного навчання й інформаційно-комунікаційними технологіями. Педагогічні умови ефективного формування у студентів критичного мислення представлені наведеними нижче положеннями: спрямованість освітнього процесу на підсилення позитивної мотивації студентів з урахуванням проблемного контексту навчальної діяльності, забезпечення суб'єктності студента у процесі формування критичного мислення; надання комунікативності освітньому процесу шляхом застосування системи інтерактивних, ігрових, проектних вправ у поєднанні з технологією роботи над іншомовним текстом; пріоритетність принципу комплементарності, що забезпечує створення системи ситуацій, спрямованих на набуття студентом особистого досвіду їх вирішення; стимулювання рефлексивності, що дозволяє студенту виявити актуальний сенс пізнавальної діяльності, свідомо застосовувати евристичні прийоми для вирішення проблем; організація контрольної оцінювальної діяльності; корекція освітньої діяльності.

Висновки. Проведене дослідження дозволило обґрунтувати модель формування критичного мислення майбутніх педагогів. Ця модель спрямована на формування та розвиток умінь студентів ЗВО-майбутніх педагогів, критично мислити у контексті іншомовної освіти та екстраполювати ці вміння на подальші процеси у професійній, навчально-академічній та соціальній сферах спілкування. Завдання розвитку критичного мислення майбутніх педагогів передбачають формування таких вмінь: здійснювати інформаційний пошук у відповідності до поставленого завдання; критично аналізувати, інтерпретувати та оцінювати інформацію іншомовних текстів з різними цільовими установками; робити узагальнення, обґрунтовані висновки на основі прослуханих, прочитаних текстів іноземною мовою; створювати усні та письмові іншомовні тексти аналітичного, узагальнюючого характеру; вести дискусію іноземною мовою у діалогах, полілогах; пояснювати прийняті рішення іноземною мовою та здійснювати саморегуляцію. Принципи проблемності, текстоцентричності, рефлексивності, комплементарності покладені в основу представленої моделі. Створення сформульованих у роботі педагогічних умов реалізації моделі дозволить ефективно та результативно формувати критичне мислення майбутніх педагогів у контексті іншомовної освіти, оптимізувати освітній процес.

Перспективи подальших досліджень проблеми, зазначеної у статті, знаходяться у напрямі розроблення інноваційних прийомів формування критичного мислення майбутніх учителів у процесі вивчення іноземної мови.

Література:

1. Починкова М. М. Формування критичного мислення майбутніх учителів початкової школи у процесі професійної підготовки: дис. на здобуття наук. ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Старобільськ, 2021. 572 с.
2. Гусак П. Інноваційні технології навчання учнів початкових класів: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2016. 276 с.
3. Неділя Т.В., Кміть О.В. Критичне мислення як провідна технологія навчання в НУШ. Наукові перспективи: журнал. Київ. 2021. № 9 (15). С. 371-383.

References:

1. Pochynkova M. M. (2021). Formuvannia krytychnoho myslennia maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly u protsesi profesiinoї pidhotovky [Preservice primary school teachers' critical thinking formation in the process of professional training]. Doctor's thesis. Starobilsk: LNU. [in Ukrainian].
2. Husak P. (2016). Innovatsiini tekhnolohii navchannia uchniv pochatkovykh klasiv: monohrafiia.[Innovative education technologies for primary school students: monograph] Lutsk: Vezha-Druk, 276. [in Ukrainian].
3. Nedilia T.V., Kmit O.V. (2021). Krytychne myslennia yak providna tekhnolohiia navchannia v NUSh. [Critical thinking as the leading education technology]. Naukovi perspektyvy: zhurnal. Kyiv. 9 (15). 371-383. [in Ukrainian].